

Justitiedepartementet
EU-enheten

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitieutskottet
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet
Kopia: Försvarsutskottet

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 8–9 juni 2023

Torsdagen den 8 juni - Inrikes frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande.
Se bifogad preliminär dagordning.

2. Godkännande av A-punkter

- a) Icke lagstiftande verksamhet
- b) Lagstiftning (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktslista.

3. Det övergripande läget i Schengenområdet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: En återkommande punkt på Schengenrådets dagordning är den om det samlade tillståndet i Schengen, det område inom vilket gränskontroller avskaffats och man infört en gemensam viseringspolitik. Eftersom inte alla Schengenländer är med i EU (och inte alla EU-länder är med i Schengen) deltar en bredare krets av länder där både Schengen- och EU-medlemsstater finns med.

Kommissionen kommer under punkten att presentera sin Schengenrapport (COM (2023) 274 final). Den är startskottet för kommande års Schengenrådscykel 2023/2024. Rapporten baseras till stor del på de Schengenutvärderingar som genomförts. I rapporten presenterar kommissionen därefter en rad identifierade brister och förslag på prioriterade åtgärder för att hantera bristerna, med syfte att säkerställa ett välfungerande Schengenområde.

Ordförandeskapet föreslår att fyra områden ska få förnyat fokus: 1) Styrningen av Schengen och tillämpningen av Schengenregelverket, 2) återvändande inklusive samarbetet med tredjeland, 3) bekämpning av narkotikasmuggling och 4) stärkande av yttre gräns och framtiden för kontrollerna vid inre gräns. Flera av punkterna bryggas också över till det spanska ordförandeskapets prioriteringar och har även stöd av det belgiska ordförandeskapet, som kommer efter det spanska. Båda inkommande ordförandeskap kommer att behöva följa upp vad ministrarna nu diskuterar i juni, eftersom det får bäring på kommande Schengencykelår. Det är därför viktigt att noten som nuvarande ordförandeskap tar fram också har stöd av de inkommande ordförandeskapen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer ordförandeskapets förslag på områden som ska ges särskilt fokus under kommande året.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 22 februari 2022, 2 juni 2022, 4 oktober 2022, 1 december 2022 och 23 februari 2023. Samråd med EU-nämnden den 25 februari 2022, 3 juni 2022, 7 oktober 2022, 2 december 2022 och 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning och kommer sannolikt att följas upp även framöver.

Faktapromemoria: -

4. Viseringspolitiken: övervakning av viseringsfria system

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Dagordningspunkten syftar till en politisk diskussion om granskning av viseringsfria länder. Kommissionen väntas inom kort presentera ett meddelande om hur granskningen och uppföljningen av viseringsfria länder kan ses över. Kommissionen förväntas även annonsera ett lagförslag som kommer presenteras i höst för att se över viseringssuspenderingsmekanismen.

Viseringsfrågorna är en del av Schengenregelverket och viseringar är ett viktigt instrument för att upprätthålla den reglerade invandringen. Kommissionens meddelande utgör ett svar på de diskussioner som har ägt rum under svenskt ordförandeskap om framtiden för EU:s viseringspolitik. Frågan om revidering av suspenderingsmekanismen fick ett brett stöd av medlemsstaterna under ministerrådsmötet i mars.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar att kommissionen har agerat snabbt i en angelägen fråga och stöder en diskussion om granskning och uppföljning av viseringsfria länder. Regeringen anser att det är viktigt att viseringsfria länder regelbundet granskas för att säkerställa att kriterierna för viseringsfrihet fortsatt är uppfyllda, och att suspenderingsmekanismens utformning möjliggör en effektiv och ändamålsenlig viseringspolitik för ett fungerade Schengenområde.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet den 23 februari 2023. Samråd med EU-nämnden den 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Kommissionen förväntas i höst presentera ett lagförslag för en reviderad viseringssuspenderingsmekanism.

Faktapromemoria: -

5. Övriga frågor

6. Förordningen om asyl- och migrationshantering

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: I förslaget till asyl- och migrationshanteringsförordning regleras dels de så kallade ansvarsreglerna –vilken medlemsstat som ansvarar för att pröva en asylansökan, dels vilka solidaritetsåtgärder som ska finnas tillgängliga som hjälp till medlemsstater som står under migrationstryck.

De föreslagna ansvarsreglerna innebär bland annat att ansvaret att pröva asylansökningar från personer som rest in irreguljärt och från personer med uppehållstillstånd eller viseringar som har löpt ut, upphör efter en längre tid jämfört med nu gällande regelverk. Liksom enligt gällande rätt ska enligt förslaget till ny förordning även gälla att, om inget av ansvarskriterierna är tillämpligt, ska ansvarig stat vara den där sökanden lämnat in sin ansökan, den så kallade första asyllandsprincipen. För att väga upp det ökade ansvaret som föranleds av dessa förslag och av förslag i andra rättsakter, särskilt screening av tredjelandsmedborgare vid yttre gräns, registrering i Eurodac och tillämpning av obligatoriska gränsförfaranden, ska de medlemsstater som utsätts för migrationstryck ha rätt till solidaritetsåtgärder från andra medlemsstater. Solidaritetsåtgärderna är obligatoriska, men det står de bidragande medlemsstaterna fritt att välja mellan omfördelning av asylsökande, finansiella bidrag eller alternativa bidrag, samlade i en gemensam solidaritetspool. Alternativa bidrag, exempelvis kapacitetshöjande åtgärder genom utstationerad personal, kan dock endast ges på begäran av den mottagande medlemsstaten. Någon tvingande omfördelning av asylsökande föreslås inte.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen delar utgångspunkten att det gemensamma europeiska asylsystemet ska bygga på en balans mellan solidaritet och ansvar bland medlemsstaterna. Sveriges historiska mottagande har varit oproportionerligt högt. Det är avgörande för ett fungerande

gemensamt system att alla medlemsstater bidrar och enhetligt tillämpar de överenskomna bestämmelserna.

Regeringen anser att medlemsstaterna fortsatt behöver ha möjlighet att begränsa rättigheter och förmåner i den utsträckning det krävs sett till det generella mottagandet och integrationskapacitet. Denna möjlighet får inte minska relativt nu gällande EU-rätt. Regeringen anser det viktigt att asyl- och migrationshanteringsförordningen inte hindrar de medlemsstater som ytterligare vill skärpa sin migrationspolitik.

Regeringen välkomnar ett tydligare krav i förordningen om att en tredjelandsmedborgare ska söka asyl i det första inreselandet. Regeringen ställer sig positiv till åtgärder som minskar grundorsakerna och drivkrafterna till irreguljär migration samt sekundära förflyttningar. Det är också viktigt att medlemsstaterna faktiskt tillämpar det gemensamma regelverket, som ett sätt att motverka sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna. Regeringen motsätter sig all form av tvingande omfördelning av asylsökande till Sverige. Kostnaden för andra typer av solidaritetsbidrag, så som finansiella eller kapacitetshöjande stöd ska vara skälig, och inte vara så höga så att medlemsstaterna de facto tvingas till omfördelning.

Kriterierna för ansvar bör vara tydliga och bidra till att sekundära förflyttningar undviks. Regeringens utgångspunkt är att begreppet familj, i frågor om anknytning, inte bör inkludera vuxna syskon.

Medlemsstaternas storlek, ekonomi och historiska mottagande behöver beaktas när gemensamma resurser fördelas över unionen.

Vad gäller ansvarsfrister ställer sig regeringen positiv till förlängda sådana för ansvar grundat på irreguljär ankomst, visering och uppehållstillstånd samt vid avvikanden. Regeringen välkomnar också en tydlig ansvarsbestämmelse avseende personer som beviljats internationellt skydd i unionen samt ett förenklat Dublinförfarande. Regeringen ser inget behov av särreglering av personer som ankommer till EU efter sjöräddningsinsatser.

Regeringen står bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 3 mars 2023. Överläggning skedde senast med

socialförsäkringsutskottet den 11 maj 2023. Regeringen har därutöver informerat utskottet vid flera tillfällen, senast den 23 februari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Om rådet når en allmän riktlinje kommer trepartsmöten att hållas med Europaparlamentet under ledning av det inkommande spanska ordförandeskapet.

Faktapromemoria: 2020/21:FPM20

7. Förordningen om asylförfaranden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Förslaget till asylprocedurförordning som presenterades av kommissionen 2016, med en revidering 2020, reglerar förfarandena för att bevilja och återkalla internationellt skydd och avses ersätta nuvarande asylprocedurdirektiv. Förslaget syftar till att etablera ett effektivt och rättvist gemensamt asylförfarande med högre grad av harmonisering än vad som gäller idag. Förslaget ska bland annat minska incitamenten för sekundära förflyttningar.

I december 2022 enades rådet om en partiell allmän riktlinje för stora delar av förslaget. Det är för de resterande delarna som rådet nu förväntas anta en allmän riktlinje. Kommissionens förslag till bilaga till förordningen innehållande en lista över säkra ursprungsländer omfattas inte av den allmänna riktlinjen som förväntas antas på rådsmötet.

Förslaget innebär bland annat att det ska vara obligatoriskt för medlemsstaterna att tillämpa gränsförfaranden (snabba processer vid yttre gräns för ärenden där de sökande sannolikt saknar skyddsbehov, bedöms utgöra säkerhetshot eller har försökt missleda myndigheterna). Medlemsstaterna ska dock ha möjlighet att begränsa tillämpningen om antalet ärenden i gränsförfarandet överskrider en så kallad adekvat kapacitet som ska fastställas för varje medlemsstat. Det föreslås också en övre gräns för antal ärenden som en medlemsstat ska vara skyldig att pröva i ett gränsförfarande under ett år.

Förslaget innehåller också bestämmelser om så kallade säkra länder. Det anges bland annat att EU-gemensamma listor över säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer ska tas fram samt att medlemsstaterna utöver dessa får ha nationella listor.

När det gäller bestämmelser om rätten att överklaga ett beslut anges, precis som i nu gällande direktiv, att huvudregeln är att en sökande har rätt att vara kvar i medlemsstaten under överklagandet men att denna rätt i vissa fall inte är automatisk. Det fastställs minimitider för överklagandefrister och att medlemsstaterna som huvudregel ska fastställa tidsfrister för processen i domstol.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen ställer sig bakom rådets partiella allmänna riktlinje för asylprocedurförordningen som antogs den 20 december 2022.

Regeringen välkomnar en ökad harmonisering av medlemsstaternas asylprocedurer och målsättningen att prövningen av skyddsskäl inte ska skilja sig märkvärt mellan olika medlemsstater. En förutsättning för ett sådant system är att alla medlemsstater har ett fungerande och effektivt asylsystem, så att sekundära förflyttningar motverkas. Systemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten. Harmonisering kräver humana mottagningssystem med tillräcklig kapacitet i medlemsstaterna.

Incitamenten för att inte samarbeta med myndigheterna bör minska. Medlemsstaterna bör även i fortsättningen kunna ha en mer generös inställning i vissa delar än EU-regelverket kräver, men bör beakta behovet av harmonisering av regelverken.

Regeringen anser att den föreslagna uppdelningen och ansvarsfördelningen mellan registrering av ansökan och inlämnande av ansökan bör vara frivillig för medlemsstaterna att införa. Regeringen välkomnar ett regelverk med obligatoriska gränsförfaranden. Regeringen anser också att alla vuxna ska ansöka om asyl personligen och välkomnar att reglerna förenklas. Rättssäkerhet är en förutsättning för ett asylsystem med högt förtroende och effektiv verkställighet, där medlemsstaten upprätthåller sina internationella förpliktelser. Rätten till offentligt biträde bör omfatta situationer där rättssäkerheten eller rättsutvecklingen kräver det och kostnaden är skälig.

Regeringen menar att det är viktigt att ta hänsyn till medlemsstaternas olika administrativa system och domstolsförfaranden, varför alltför detaljerade bestämmelser om processen och strikta tidsfrister bör undvikas. Regeringen välkomnar därför att handlingsutrymmet för medlemsstaterna när det gäller tidsfrister för överklagande utökas. Tidsfrister måste vara realistiska och reglerna bör varken leda till omotiverad ökad administration eller omotiverat ökade utgifter. Med hänvisning till principen om fri bevisföring motsätter sig regeringen bl.a. begränsningar av vad en sökande får anföra under domstolsprövning eller lagstadgade begränsningar av den materiella prövningen.

Regeringen välkomnar en harmonisering av användandet av listor över säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer. För att bidra till en enhetlig bedömning bör en gemensam lista över säkra ursprungsländer omfatta så många länder som möjligt som uppfyller de uppställda kriterierna för att utgöra ett säkert ursprungsland. Regeringen välkomnar möjligheten att också ha nationella listor över säkra ursprungsländer. Tillämpningen av listor över säkra ursprungsländer och tredje länder bör kontinuerligt följas upp.

Regeringen ställer sig positiv till att beslut om avslag på en asylansökan och ett avlägsnandebeslut ska fattas samtidigt och kunna överklagas gemensamt. Det är en effektiv ordning som redan tillämpas i Sverige. Även i övrigt är det bra att kopplingen mellan asyl- och återvändandeprocesserna tydliggörs i regelverket. Vid alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa beaktas och barnets rätt att bli hörd respekteras.

Regeringen står bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen sedan 2016, senast den 3 mars 2023. Överläggning skedde senast med socialförsäkringsutskottet den 11 maj 2023. Regeringen har därutöver informerat utskottet vid flera tillfällen, senast den 23 februari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Om rådet når en allmän riktlinje kommer trepartsmöten att hållas med Europaparlamentet.

Faktapromemoria: 2015/16:FPM131 och 2020/21:FPM21

8. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

9. Att ta itu med säkerhetsutmaningar: bedömning av styrelsen för underrättelseverksamhet (Intelligence Advisory Board)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Presentation av ordförandeskapet för gruppen för kamp mot terrorism

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Under dagordningspunkten kommer en lägesuppdatering ges gällande aktuella säkerhetshot mot EU och hur medlemsstaternas säkerhets- och underrättelsetjänster samarbetar för att möta dessa. *Intelligence Advisory Board* (IAB) representerar samtliga säkerhets- och underrättelsetjänster från EU:s medlemsstater samt från Norge, Schweiz och Storbritannien. IAB är tjänsternas huvudsakliga kommunikationskanal gentemot EU:s institutioner, exempelvis rådet och kommissionen. Det gäller såväl i kontraterrorism som i andra strategiska frågor. Lägesuppdateringen kommer att ges av Säkerhetspolisen i egenskap av ordförande i *Counter-Terrorism Group* (CTG). CTG är ett mellanstatligt forum för säkerhetstjänster med ansvar för terrorismbekämpning i EU:s medlemsstater samt Norge, Schweiz och Storbritannien.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 1 december 2022 och samråd med EU-nämnden den 2 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Det EU-gemensamma arbetet för att möta säkerhetshot mot EU hanteras löpande i rådsstrukturen.

Faktapromemoria: -

10. Bekämpning av våldsbejakande extremism och terrorism

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Det svenska ordförandeskapet har tagit initiativ till en diskussion om vilka utmaningar EU står inför vad gäller hotet från våldsbejakande extremism och terrorism och åtgärder för att möta dessa. I dag möter vi ett mer komplext hot än tidigare. Det kommer både från terroristorganisationer, ensamagerande individer och från ledarlösa nätverk. Många ensamagerande aktörer är unga och har radikaliserats online. Inte sällan har de också problem med psykisk ohälsa. Digitala plattformar och ny teknik gör det möjligt för individer som är geografiskt långt ifrån varandra att gå samman till digitala gemenskaper som främjar spridningen av konspirationsteorier, där bland annat antisemitiska inslag ofta förekommer, och våldsförhållande propaganda.

Det främsta hotet mot EU består fortsatt av hotet från våldsbejakande islamistisk extremism, men ett flertal medlemsstater har under de senaste åren även identifierat ett ökat hot från våldsbejakande högerextremism. Misstro mot myndigheter utnyttjas av aktörer som vill skada vårt demokratiska samhälle och i Covid-pandemins spår har antistatliga rörelser, desinformation och polarisering vuxit i styrka i många medlemsstater.

Förslag till svensk ståndpunkt: Våldsbejakande extremism och terrorism, oavsett vilken ideologi som åberopas, utgör ett hot mot medborgarnas säkerhet och demokratin och måste bekämpas med alla de medel som är förenliga med den demokratiska rättsstatens principer. Samarbetet inom EU är centralt för det internationella och nationella arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism. Extremistmiljöernas starka transnationella kopplingar och inspirationskällor gör internationell samverkan och utbyte av kunskap och erfarenheter allt viktigare. Regeringen stödjer

ordförandeskapets initiativ till en diskussion om vilka utmaningar EU står inför på detta område.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Det EU-gemensamma arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism hanteras löpande i rådsstrukturen.

Faktapromemoria: -

11. Tillgång till uppgifter för effektiv brottsbekämpning/ "going dark"

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet avser informera om arbetet med att inrätta en högnivåexpertgrupp för brottsbekämpande myndigheters tillgång till information för en effektiv brottsbekämpning.

Frågan om brottsbekämpande myndigheters tillgång till digital information lyftes av ordförandeskapet vid det informella mötet för EU:s inrikes- och justitieministrar i Stockholm den 26–27 januari 2023. Ministrarna gav stöd till ordförandeskapet att arbeta vidare med frågan i rådets ständiga kommitté för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (COSI).

Ordförandeskapet föreslår att inrätta en högnivåexpertgrupp som ska samla berörda aktörer på högre tjänstemannanivå och på expertnivå för att diskutera operativa utmaningar för brottsbekämpningen kopplade till tillgång till digital information, framför allt kryptering och datalagring. Gruppen föreslås ledas gemensamt av ordförandeskapet och kommissionen. Gruppen ska under ett års tid arbeta med att ta fram rekommendationer om hur de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till digital information kan förbättras.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 17 januari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktrapromemoria: -

12. Rysslands angrepp mot Ukraina

a) Konsekvenser för den inre säkerheten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: EU har vidtagit ett antal åtgärder för att hantera risker för den inre säkerheten till följd av Rysslands aggression mot Ukraina.

Vid mötet förväntas rådet informeras om dialogen med Ukraina om den inre säkerheten. Kommissionär Johansson förväntas informera om sitt senaste besök i Kiev och om arbetet i EU:s stödcentrum för inre säkerhet och gränsförvaltning i Moldavien.

Dialogen om inre säkerhet med Ukraina omfattar gränssäkerhet, vapensmuggling, våldsbejakande utländska stridande och övriga säkerhetsrisker. Exempelvis stödjer EU upprättandet av ett vapenregister i Ukraina. Vidare har Europol och Ukraina utökat informationsutbytet om skjutvapen, och Frontex genomför utbildningsinsatser för att öka förmågan att upptäcka skjutvapen.

EU:s stödcentrum för inre säkerhet och gränsförvaltning i Moldavien etablerades av kommissionen och Moldavien för samarbete inom inre säkerhet och gränshantering. Plattformen bidrar till att kanalisera och samordna stöd till Moldavien. Arbetet fokuserar på bland annat vapensmuggling, människosmuggling, människohandel och återvinning av tillgångar.

EU har även civila krishanteringsinsatser i både Ukraina och Moldavien inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP). Samordning mellan EU:s olika instrument eftersträvas aktivt.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 1 december 2022 och 23 februari 2023. Samråd med EU-nämnden den 2 december 2022 och 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Frågorna väntas fortsatt behandlas i RIF-rådet och i den övriga rådsstrukturen.

Faktapromemoria: -

b) Tillfälligt skydd för människor som flyr från kriget

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stennergård

Förslagets innehåll: Den 4 mars 2022 beslutade rådet att aktivera direktivet om tillfälligt skydd (massflyktsdirektivet) till förmån för personer som flyr Ukraina till följd av Rysslands invasion. Vid det extrainsatta RIF-rådet den 28 mars 2022 presenterade kommissionen en tiopunktsplan för starkare EU-samordning för att välkomna de människor som flyr kriget i Ukraina. I tiopunktsplanen har kommissionen samlat prioriterade åtgärder på kort sikt kopplade till bland annat koordinering avseende transport- och informationshubbar, beredskapsplanering, skydd av barn på flykt, förhindrande av människohandel, stöd till Moldavien, hantering av säkerhetsrelaterade aspekter och finansiering. Planen fick ett brett stöd bland medlemsstaterna. Åtgärder kopplade till tiopunktsplanen har sedan den presenterades diskuterats bland annat inom ramen för den solidaritetsplattform som etablerats till följd av aktiveringen av direktivet och i rådets krishanteringsmekanism (IPCR). Vid RIF-rådet den 13–14 oktober 2022 meddelade kommissionen att man inte avser att föreslå en avaktivering av direktivet, vilket fick stöd av medlemsstaterna. Det innebär att aktiveringen automatiskt kommer att förlängas i två omgångar till den 4 mars

2024. För att skyddet ska förlängas ett tredje år behöver ministerrådet fatta beslut med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

På RIF-rådet den 8-9 juni 2023 kommer kommissionär Johansson lämna en lägesrapport och hon förväntas även informera om sitt senaste besök i Kiev.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden den 25 och 26 februari 2022, den 3 och 25 mars, den 3 juni och den 6 oktober 2022 och den 2 december 2022. Information till socialförsäkringsutskottet den 1 mars, den 31 maj, den 5 oktober 2022 och den 1 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Frågan om aktiveringen av massflyktsdirektivet ska förlängas väntas behandlas under det inkommande spanska ordförandeskapet. Det väntas även fokus på gemensamma lösningar för perioden efter aktiveringen.

Faktapromemoria: -

13. Migrationens yttre dimension, inbegripet situationen i Tunisien

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Vid rådsmötet väntas lägesuppdateringar från kommissionen och ordförandeskapet när det gäller arbetet med den externa dimensionen och information om kommande initiativ.

Ordförandeskapet kommer att informera om hur arbetet fortlöpt under våren med särskilt fokus på det arbete som gjorts för att genomföra kommissionens regionala handlingsplaner för Centrala Medelhavet och Västra Balkan.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 3 mars 2023. Överläggning skedde senast med socialförsäkringsutskottet den 11 maj 2023. Regeringen har därutöver informerat utskottet vid flera tillfällen, senast den 23 februari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandlingar och diskussioner om de externa delarna av migrations- och asylpakten fortlöper i rådsstrukturen i arbetsgrupperna för externa migrationsfrågor (EMWP) och den operativa samordningsmekanismen för extern migration (MOCADDEM), rättsrådskretsens och den strategiska kommittén för invandring, gränser och asyl (SCIFA).

Faktapromemoria: 2020/21:FPM19

14. Slutsatser om förstärkning av motståndskraften i hela samhället i samband med civilskydd, inbegripet beredskap inför kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Ansvarigt statsråd: Carl-Oskar Bohlin

Förslagets innehåll: Rådsslutsatserna framhåller åtgärder för att öka motståndskraften för hela samhället inom ramen för civilskyddssamarbetet i Europa. I rådsslutsatserna understryks kommissionens unionsmål för resiliens, vikten av att stärka befolkningens beredskap, exempelvis genom förslaget till ett europeiskt krisberedskapsinitiativ ("prepareEU"), samt av ökat engagemang från den privata sektorn.

Rådsslutsatserna innehåller även åtgärder som medlemsstaterna och unionen åtar sig att genomföra för att stärka beredskapen vad gäller CBRN-hot, framförallt med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Dessa åtgärder tar avstamp i möjliga CBRN-incidenter med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, både i Ukraina och i EU. Åtgärderna som föreslås handlar om sådant som bör vidtas av medlemsstater och kommissionen, främst i ett kortsiktigt perspektiv på sex till tolv månader. Det övergripande perspektivet i rådsslutsatserna är att förmågan att hantera större CBRN-incidenter behöver stärkas vilket kommer att kräva samverkan på flera

nivåer, mellan medlemsstater och kommissionen, men även med andra berörda organisationer såsom Nato, *International Atomic Energy Agency* (IAEA) och *Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons* (OPCW). En fortsatt dialog mellan kommissionen och medlemsstaterna krävs för att finna rätt åtgärder. Exempel på specifika CBRN-områden som lyfts är behov av en förbättrad kapacitet för tidig varning, medlemsstaternas behov av regelbunden CBRN-specifik information relaterad till kriget i Ukraina samt lösningar för att underlätta för medlemsstaterna att distribuera civilskyddsrelaterade CBRN-kapaciteter till länder som drabbats av konflikter samt att fortsatt utforska möjligheterna att utbilda ukrainsk personal.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser att godkänna förslaget till rådets slutsatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

15. Övriga frågor

a) Ministermöte om Brdoprocessen i Portorož, den 3-4 April 2023

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Slovenien

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Slovenien förväntas återrapportera från ministerkonferensen inom ramen för den s.k. Brdoprocessen som hölls den 3-4 april 2023.

b) Ministermötet mellan EU och USA om rättsliga och inrikes frågor (Stockholm den 20–21 juni 2023)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Information från ordförandeskapet om ministermöte på området för rättsliga och inrikes frågor mellan EU och USA den 20–21 juni 2023.

c) Det kommande ordförandeskapets arbetsprogram

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Presentation av den spanska delegationen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Det inkommande spanska ordförandeskapet kommer att presentera sitt arbetsprogram för perioden juli-december 2023.

Fredag den 9 juni – rättsliga frågor

16. Direktivet mot strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: I april 2022 presenterade kommissionen förslag till ett direktiv som syftar till att skydda journalister, människorättsförsvarare och andra som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk, så kallade munkavleprocesser eller SLAPPs (*Strategic lawsuits against public participation*). Förslaget innehåller i huvudsak rättegångsregler som är tillämpliga på civilrättsliga anspråk med gränsöverskridande följder.

Den 9 december 2022 hölls en riktlinjedebatt vid rådet för rättsliga och inrikes frågor där vikten av att förslaget är välbalanserat i förhållande till rätten till domstolsprövning framhölls.

I förslaget finns bestämmelser om bland annat tidigt ogillande av en uppenbart ogrundad talan, ställande av säkerhet för rättegångskostnader, stöd till svaranden, böter för rättegångsmissbruk och skydd mot domar från tredje länder. I förslaget finns även skrivningar för att säkerställa att förslaget inte inverkar negativt på vår tryck- och yttrandefrihetsrättsliga reglering.

Förslag till svensk ståndpunkt: Det är viktigt att journalister, människorättsförsvarare och andra som utövar sin yttrande- och informationsfrihet skyddas från munkavleprocesser, både inom och utanför EU. Förslaget kan bidra till att öka det skyddet. Regeringen står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje och avser att godkänna beslutet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med konstitutionsutskottet respektive justitieutskottet den 10 november 2022. Information till justitieutskottet den 1 december 2022. Samråd med EU-nämnden den 2 december 2022. Information till justitieutskottet den 23 mars 2023 och till konstitutionsutskottet den 27 april 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentet har ännu inte antagit sin ståndpunkt. När så har skett kan trepartsmöten inledas.

Faktapromemoria: 2021/22:FPM93

17. Direktivet om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Det nu gällande människohandelsdirektivet antogs 2011. Det innehåller minimiregler när det gäller definitionen av vad som ska

utgöra straffbelagd människohandel och påföljder på området. Det innehåller också bestämmelser om bland annat utredning och lagföring av människohandelsbrott och hjälp och stöd till och skydd för brottsoffer.

I december 2022 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om ändring i människohandelsdirektivet. Syftet är att bättre förebygga och bekämpa människohandel och skydda dess offer. Förslagen innebär bland annat att exploateringsformerna tvångsäktenskap och illegal adoption läggs till i bestämmelsen om människohandelsbrott och att användandet av tjänster som är ett resultat av utnyttjande genom människohandel ska kriminaliseras. Det finns också förslag på andra åtgärder, till exempel att medlemsstaterna ska inrätta formella nationella vidareslussningsmekanismer som syftar till att i ett tidigt skede identifiera brottsoffer och ge hjälp och stöd till dem.

Förslag till svensk ståndpunkt: Arbetet med att bekämpa människohandel är en viktig fråga för regeringen. I detta arbete är internationell samverkan en förutsättning för framgång och det europeiska samarbetet av central betydelse. Regeringen är positiv till och välkomnar initiativ till ett fortsatt arbete inom EU för att ytterligare förstärka arbetet med att motverka och bekämpa människohandel. Det omarbetade direktivförslaget har utformats så att det inte avviker från liknande reglering i andra straffrättsliga instrument. Bestämmelserna har fått en ändamålsenlig utformning. Regeringen står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje och avser att godkänna beslutet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i justitieutskottet ägde rum den 23 februari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentet har ännu inte antagit sin ståndpunkt. När så har skett kan trepartsmöten inledas.

Faktrapromemoria: 2022/23:FPM54

18. Direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Den 8 mars 2022 presenterade kommissionen sitt förslag till ett nytt direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Syftet är att fastställa en heltäckande ram för att effektivt bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer inom EU.

Förslaget innehåller bestämmelser om brott som bland annat våldtäkt, kvinnlig könsstympning, nätstalkning och nättrakasserier. Det finns också bestämmelser om skydd för brottsoffer och tillgång till rättslig prövning, stöd till brottsoffer, förebyggande åtgärder samt samordning och samarbete.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp sedan mars 2022. Rådets rättstjänst har i ett skriftligt yttrande hösten 2022 ansett att det saknas rättslig grund för en bestämmelse om våldtäkt men att övriga brott som föreslås i direktivet omfattas av den rättsliga grunden.

Under det svenska ordförandeskapet har omarbetade texter tagits fram och diskuterats i rådsarbetsgruppen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är en högt prioriterad fråga och regeringen stödjer EU:s övergripande arbete mot detta. Det omarbetade direktivförslaget har utformats så att det inte kommer i konflikt med svensk grundlag eller grundläggande principer om bland annat domstolarnas självständighet och fri bevisföring. Vidare har bestämmelserna fått en mer ändamålsenlig utformning. Bestämmelser om brott, påföljdsbestämning, preskription och domsrätt har fått en rimlig räckvidd. Det förebyggande arbetet samt brottsoffers rätt till stöd och skydd är väl avvägt och har utformats med respekt för medlemsstaternas frihet att organisera sin offentliga förvaltning. Regeringen står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje och avser att godkänna beslutet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med justitieutskottet den 28 april 2022 och information till justitieutskottet den

15 december 2022 och den 23 mars 2023. Överläggning med konstitutionsutskottet den 5 maj 2022 och information till konstitutionsutskottet den 15 december 2022 och den 25 april 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentet har ännu inte antagit sin ståndpunkt. När så har skett kan trepartsmöten inledas.

Faktapromemoria: 2021/22:FPM73

19. Direktivet om fastställande av brottsrekvisit och påföljder med avseende på överträdelser av unionens restriktiva åtgärder

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Som en del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har EU antagit mer än 40 sanktionsregimer. Bland annat har EU, som en följd av Rysslands invasion av Ukraina, beslutat om omfattande sanktioner mot Ryssland och Belarus.

Hur medlemsstaterna har valt att reglera överträdelser av sanktionerna varierar stort. För att stärka sanktionernas effektivitet föreslog kommissionen den 2 december 2022 ett direktiv som innehåller definitioner av de gärningar som ska anses utgöra överträdelser av unionens restriktiva åtgärder och som ska straffbeläggas. Direktivet innehåller även bland annat minimiregler för påföljder för fysiska och juridiska personer, förverkande, domsrätt, preskription, samarbete mellan myndigheter inom respektive medlemsstat och skydd för så kallade visselblåsare.

Det första förhandlingstillfället ägde rum i december 2022. Under det svenska ordförandeskapet har förslaget förhandlats under sju mötesdagar och omarbetade texter tagits fram.

Förhandlingarna har visat att det finns ett starkt stöd hos medlemsstaterna för att effektivisera och skärpa sanktionerna. De viktigaste sakfrågorna som diskuterats rör definitionerna och hur de relevanta brotten ska beskrivas.

Förslag till svensk ståndpunkt: Det är viktigt att det upprätthålls en effektivitet i genomförandet av EU:s sanktioner, inte minst med hänsyn till den ryska invasionen av Ukraina. Det är stötande att de som är uppförda på förteckningen över personer och enheter som är föremål för EU:s restriktiva åtgärder kan förfoga över sina tillgångar och använda dem till att stödja länder som till exempel hotar fred och säkerhet eller allvarligt kränker mänskliga rättigheter. Brottsligheten är gränsöverskridande och allvarlig. Det är rimligt att överträdelser regleras straffrättsligt och att det inom EU fastställs en miniminivå som säkerställer sanktionernas effektivitet i alla medlemsstater. Genom de ändringar som har överenskommits under förhandlingarna har förslaget nu fått en ändamålsenlig utformning. Bestämmelserna om påföljdsbestämning har också fått en rimlig räckvidd. Regeringen står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje och avser att godkänna beslutet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i justitieutskottet ägde rum den 17 januari 2023. Den 23 februari 2023 informerades utskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum den 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentet har ännu inte antagit sin ståndpunkt. När så har skett kan trepartsmöten inledas.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM36

20. Direktivet om återvinning och förverkande av tillgångar

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: För att åstadkomma ett regelverk som ska bidra till att göra det svårare för kriminella organisationer att bedriva sina ofta gränsöverskridande verksamheter presenterade kommissionen den 25 maj 2022 ett förslag till direktiv om återvinning av tillgångar och förverkande. Det innebär en skärpning och sammanslagning av reglerna om återvinning av tillgångar och förverkande som för närvarande finns i ett rådsbeslut och ett direktiv.

Förslaget innehåller bestämmelser om bland annat spårning och identifiering av tillgångar, frysning och förverkande, hantering av tillgångar, och strategiskt ramverk för återvinning av tillgångar. Direktivet föreslås vara tillämpligt bland annat vid överträdelse av EU:s sanktioner enligt det kommande direktiv om kriminalisering av detta.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp sedan juni 2022.

Under det svenska ordförandeskapet har fokus främst varit på direktivets tillämpningsområde, bestämmelserna om spårning och identifiering samt bestämmelsen om förverkande av omotiverad förmögenhet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Ökade möjligheter att komma åt kriminellas vinster är en prioriterad fråga för regeringen, vars utgångspunkt är att förverkande av vinning av brott ska vara ett effektivt och verkningsfullt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet. Det bör vara möjligt att förverka brottsvinster i större utsträckning än som är möjligt i dag. Det är därför till exempel välkommet att möjligheterna till förverkande utan att det behöver finnas en fällande brottmålsdom utvidgas. Med hänsyn till att organiserad brottslighet i stor utsträckning rör sig över landsgränserna är det viktigt att det finns effektiva möjligheter att komma åt kriminellas brottsvinster oavsett hur de förflyttas inom unionen. Regeringen står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje och avser att godkänna beslutet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i justitieutskottet ägde rum den 16 juni 2022. Utskottet informerades den 1 december 2022 och den 23 februari 2023. Samråd med EU-nämnden ägde rum den 2 december 2022 och den 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentet har ännu inte antagit sin ståndpunkt. När så har skett kan trepartsmöte inledas.

Faktapromemoria: 2021/22:FPM101

21. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

22. Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Detta är en återkommande informationspunkt för RIF-rådet och vid mötet kommer den europeiska chefsåklagaren, Laura Kövesi, att informera om det pågående arbetet på den Europeiska Åklagarmyndigheten (Eppo).

Den 1 juni 2023 har Eppo varit operativ i två år. Eppos årsrapport för år 2022 publicerades den 1 mars 2023. Under år 2022 har bland annat 865 utredningar inletts, 87 åtal väckts, 20 fällande domar meddelats och beslut om frysning beviljats för 359,1 miljoner euro.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 7 oktober 2022. Överläggning skedde senast med justitieutskottet den 17 december 2019 och regeringen har därefter informerat justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 6 oktober 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2013/14:FPM10

23. Rysslands angrepp mot Ukraina: utredning och lagföring av överträdelser av EU:s restriktiva åtgärder

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Detta är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning sedan Rysslands invasion av Ukraina inleddes. Vid det aktuella mötet är temat för diskussionen frågan om hur genomförandet av sanktioner kan bli så effektivt som möjligt samt hur arbetet med att utreda och lagföra överträdelser och kringgåenden av sanktioner fungerar i medlemsländerna.

I det här sammanhanget utgör direktivförslaget där sanktionsöverträdelser och kringgåenden av sanktioner kriminaliseras och direktivförslaget om förverkande och återvinning av tillgångar viktiga verktyg. Vid rådsmötet kommer allmänna riktlinjer för båda dessa förslag att antas.

För att regler om kriminalisering och förverkande ska vara effektiva krävs dock att överträdelser och kringgående av sanktioner upptäcks och utreds. Det är de nationella myndigheterna som ansvarar för att upptäcka, utreda och väcka åtal för dessa brott. Frågan om hur detta arbete kan effektiviseras har bland annat diskuterats i kommissionens arbetsgrupp *Freeze and Seize Task Force*. Kommissionen har konstaterat att åtgärderna mot överträdelser varierar stort mellan medlemsstaterna.

I diskussionen kommer ordförandeskapet bjuda in övriga medlemsländer att dela erfarenheter och information om hur de nationella myndigheterna arbetar med att upptäcka, utreda och lagföra överträdelser och kringgåenden av sanktioner.

Förslag till svensk ståndpunkt: Det är viktigt att frågan om de rättsliga återverkningarna av Rysslands invasion av Ukraina hålls levande. Det är också viktigt att det upprätthålls en effektivitet i genomförandet av EU:s sanktioner. Regeringen står bakom att diskussionen denna gång fokuserar på medlemsstaternas arbete med detta.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Rysslands invasion av Ukraina är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning. Frågan om genomförandet av sanktioner kommer sannolikt att följas upp.

Faktapromemoria: -

24. Rättsliga aspekter av kampen mot organiserad brottslighet: effektiva utredningar och grundläggande rättigheter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Diskussioner om brottsbekämpning är ett återkommande inslag på justitieministrarnas del av RIF-rådet. Det finns flera initiativ på det rättsliga området som förhandlas just nu och som kan förväntas ha en betydande inverkan på medlemsstaternas förmåga att bekämpa den organiserade brottsligheten.

Kampen mot den organiserade brottsligheten är en av vår tids största utmaningar. Den snabba tekniska utvecklingen och de kriminellas förmåga att undanhålla information från myndigheterna kräver ett aktivt arbete från medlemsstaterna på både nationell och internationell nivå, inte minst för att bevara de brottsbekämpande myndigheternas förmågor.

En av de rättsliga aspekterna på kampen mot den organiserade brottsligheten handlar om att hitta en balans mellan effektiv brottsbekämpning och respekt för den enskildes integritet. Detta ställs ofta på sin spets när det kommer till formerna för att samla in bevisning för att förebygga, förhindra och utreda brott. Balansen har under senare tid förskjutits i riktning mot ett stärkt skydd av den enskildas privatliv och korrespondens.

Att skydda enskildas rättigheter handlar dock inte bara om den misstänktes rättigheter utan måste också inkludera att säkerställa en väl fungerande och effektiv brottsbekämpning och upprättelse för den som utsätts för brott. Effektiv brottsbekämpning och respekt för grundläggande rättigheter är därmed inte två konkurrerande element, tvärtom borde det första ses som en förutsättning för att uppnå det andra.

För att främja kampen mot den organiserade brottsligheten är det därför viktigt att reflektera i en bredare och mer principiell mening kring frågor som rör de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till effektiva verktyg och enskildas grundläggande rättigheter. Under RIF-rådet uppmanas ministrarna att diskutera balansgången mellan brottsbekämpning och den personliga integriteten för att på bästa sätt kunna nå goda resultat i kommande lagstiftningsarbeten.

Förslag till svensk ståndpunkt: Rättsliga aspekter på kampen mot den organiserade brottsligheten aktualiserar komplexa frågor så som avvägningen mellan en effektiv brottsbekämpning och enskildas personliga integritet. Regeringen välkomnar diskussionen och framhåller vikten av att det, såväl i enskilda förhandlingsprojekt som på ett mer övergripande plan, kontinuerligt behöver diskuteras var balanspunkten bör ligga samt att frågan bör ges tillräcklig prioritet i det fortlöpande förhandlingsarbetet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

| 25. Slutsatser om hbt-personers säkerhet i Europeiska unionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Rådet förväntas godkänna ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser om hbt-personers säkerhet. Slutsatserna tar sin utgångspunkt i EU:s strategi för hbtqi-jämlikhet 2020–2025 med fokus på lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser belyser vikten av lika rättigheter för hbt-personer enligt EU-rätten och att mänskliga rättigheter respekteras och upprätthålls. Slutsatserna har ett särskilt fokus på rätten till frihet från våld, trakasserier och diskriminering.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer ordförandeskapets ansträngningar på området. Regeringen står bakom ordförandeskapets ambition att belysa hbtqi-personers rätt till frihet från våld, trakasserier och diskriminering. Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till rådsslutsatser, alternativt om enhällighet inte kan uppnås stödja ordförandeskapets slutsatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Arbetsmarknadsdepartementet informerade skriftligen konstitutionsutskottet den 28 november 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

26. EU:s anslutning till Europakonventionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Av artikel 6.2 i EU-fördraget följer att EU ska ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (Europakonventionen).

Förhandlingarna om EU:s anslutning till Europakonventionen inleddes i juli 2010 mellan EU och Europarådet. I april 2013 nåddes en överenskommelse på förhandlarnivå mellan samtliga konventionsparter och EU om ett utkast till anslutningsavtal. I december 2014 slog EU-domstolen i ett yttrande fast att utkastet till anslutningsavtal inte var förenligt med unionsrätten. Rådet antog i oktober 2019 kompletterande förhandlingsdirektiv och uttryckte sitt stöd för att förhandlingarna om anslutningsavtalet mellan EU och Europarådet snabbt skulle återupptas.

Förhandlingarna mellan EU och Europarådet återupptogs under hösten 2020. Överenskommelser har nåtts i alla de frågor som EU-domstolen lyfte som problematiska med det tidigare avtalsutkastet, utom den om domstolens behörighet på området för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik,

det s.k. GUSP-området. Invändningen handlar i korthet om att eftersom EU-domstolens behörighet på det området är begränsad (artikel 24 EU-fördraget och 275 EUF-fördraget) riskerar anslutningen att innebära att Europadomstolen kan pröva om vissa handlanden är förenliga med Europakonventionen som EU-domstolen inte har behörighet att pröva. Detta skulle åsidosätta unionsrättens särdrag.

EU:s medlemsstater enades i början på mars 2023 om att den frågan ska lösas internt inom unionen. Vid den sista förhandlingsrundan med Europarådets medlemsstater i mitten på mars meddelade EU därför att denna fråga inte behöver förhandlas parterna emellan.

Vid samma förhandlingsrunda kunde överenskommelser nås i de övriga frågor som kvarstod, frågor som inte var kopplade till EU-domstolens invändningar. I och med det har samtliga frågor som ska förhandlas lösts ut, och det finns en överenskommelse mellan EU och Europarådet om ett nytt utkast till anslutningsavtal. Det innebär att ett stort steg har tagits mot att EU:s anslutning till Europakonventionen ska kunna bli verklighet.

Även om förhandlingarna inte formellt kommer att avslutas förrän EU har presenterat sin interna lösning på GUSP-invändningen, innebär det nya utkastet till anslutningsavtal en framgång för EU och Europarådet men också för det svenska ordförandeskapet. Framstegen i förhandlingarna uppmärksammades vid Europarådets fjärde toppmöte, som hölls i Reykjavik den 16–17 maj 2023.

Under det svenska ordförandeskapet har flera lösningar på GUSP-invändningen diskuterats. Diskussionerna har visat att det fortsatt finns ett starkt stöd hos medlemsstaterna för en s.k. tolkningsförklaring. En sådan förklaring kommer att tolka fördragen och tydliggöra att EU-domstolen, precis som Europadomstolen, har kompetens att pröva påstådda kränkningar av grundläggande fri- och rättigheter på alla områden, inklusive GUSP-området. Kommissionen och ministerrådets rättstjänst bedömer att detta är den enda realistiska lösningen på EU-domstolens invändning som inte kräver en fördragsändring. Samtidigt har flera medlemsstater uttryckt att de även är öppna för att diskutera andra förslag till lösningar. Arbetet med att finna en intern lösning på EU-domstolens invändning på GUSP-området kommer alltså att behöva fortsätta inom EU.

Regeringens övergripande målsättning är att anslutningen ska ske så snart som möjligt och att den ska bidra till att stärka såväl den enskildes ställning som Europakonventionen och Europadomstolen. Riksdagen har återkommande tydligt uttryckt önskemål om en anslutning, bland annat genom att ge tillkänna att regeringen ”med all kraft bör verka” för en sådan (bet. 2000/01:KUU1).

På det nu aktuella rådsmötet ska en framstegsrapport presenteras.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Senaste tillfället som EU-nämnden informerades var den 2 december 2022. Samråd ägde rum bl.a. 2010, 2019 och 2021. Överläggning med konstitutionsutskottet ägde rum 2010 och utskottet har därefter informerats löpande. Senaste tillfället var den 25 april 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

27. Övriga frågor

- a) Ministermötet mellan EU och USA om rättsliga och inrikes frågor (Stockholm den 20–21 juni 2023)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Information från ordförandeskapet om ministermöte på området för rättsliga och inrikes frågor mellan EU och USA den 20–21 juni 2023.

b) Konferens mellan Europarådets justitieministrar i Riga den 11 september 2023

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från den lettiska delegationen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Lettland avser informera om en justitieministerkonferens inom ramen för Europarådet som hålls i Riga den 11 september 2023.

c) Överföring av personuppgifter till tredjestater

i) Översyn av beslutet om adekvat skyddsnivå för Japan

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Personuppgiftsöverföring från EU/EES till tredjeländer får endast ske i enlighet med EU:s dataskyddsförordning (GDPR). EU-kommissionen kan enligt dataskyddsförordningen besluta att det finns en adekvat nivå på dataskyddet i mottagarlandet (s.k. adekvansbeslut), vilket innebär att personuppgifter då får överföras till det landet på ett enkelt och smidigt sätt. 2019 antogs ett sådant beslut för Japan. EU-kommissionen har nu utfört den översyn av adekvansbeslutet som ska ske med viss regelbundenhet och med anledning av detta presenterat en rapport. I rapporten konstaterar kommissionen bland annat att Japan även fortsättningsvis säkerställer en adekvat nivå på dataskyddet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

ii) Pågående arbete med EU:s och USA:s ram för dataskydd

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Personuppgiftsöverföring från EU/EES till tredjeländer får endast ske i enlighet med EU:s dataskyddsförordning (GDPR). EU-kommissionen kan enligt dataskyddsförordningen besluta att det finns en adekvat nivå på dataskyddet i mottagarlandet (s.k. adekvansbeslut), vilket innebär att personuppgifter då får överföras till det landet på ett enkelt och smidigt sätt. Kommissionen har vid två tidigare tillfällen fattat adekvansbeslut för USA men båda har ogiltigförklarats av EU-domstolen, senast sommaren 2020 i det s.k. Schrems II-avgörandet. Kommissionen och USA har sedan dess förhandlat om en ny överföringsmekanism för personuppgifter från EU/EES till USA. I december presenterade kommissionen ett utkast till ett nytt adekvansbeslut som ska behandlas inom ramen för ett kommittologiförfarande som leds av kommissionen och där EU:s medlemsstater ges möjlighet att diskutera och lämna synpunkter på adekvansbeslutet innan omröstning sker. Vid RIF-rådet väntas kommissionen informera om arbetet med beslutet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till konstitutionsutskottet den 15 december 2022 och samråd med EU-nämnden den 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

d) Resultattavla för rättskipningen 2023

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Årets rättsliga resultattavla (EU Justice Scorebord), som preliminärt kommer publiceras den 8 juni 2023, är den elfte i ordningen. Den täcker utvecklingen 2012–2022.

Syftet med den årliga resultattavlan är att ge ett komparativt jämförelsematerial avseende de nationella domstolarnas grad av framför allt *självständighet, effektivitet och kvalitet*. Resultattavlan utgör även ett av verktygen i kommissionens arbete med att övervaka efterlevnaden av rättsstatsprincipen i medlemsstaterna. Medan resultattavlan ger en komparativ överblick har rättsstatsrapporten en mer landspecifik inriktning.

Resultattavlan innehåller olika tabeller som tar upp allt från handläggnings-tider till utbildning av domare. De förväntade nyheterna i 2023 års resultattavla rör frågor om tillgång till rättvisa för personer som riskerar att diskrimineras, inkl. äldre, och särskilda åtgärder för offer för våld i hemmet.

e) Det kommande ordförandeskapets arbetsprogram

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: presentation av den spanska delegationen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Det inkommande spanska ordförandeskapet kommer att presentera sitt arbetsprogram för perioden juli-december 2023.

I anslutning till rådets möte: Schengenrådet

1. Det övergripande läget i Schengenområdet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 3.

2. Viseringspolitik: övervakning av viseringsfria system

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 4.

3. Övriga frågor

a) Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen och eu-LISA

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Interoperabilitetsförordningarna, (EU) 2019/817 och 818, trädde i kraft den 19 juni 2019 och skulle varit helt genomförda vid utgången av år 2023. Arbetet med de flesta av de ingående systemen har försenats.

I början av 2023 kunde man konstatera att in- och utresesystemet (EES) inte kommer att kunna startas enligt den senast justerade tidplanen i maj 2023 och att detta i sin tur leder till att hela den övergripande tidplanen för

genomförandet av interoperabiliteten (IO) behöver ses över. Vid rådsmötet i mars 2023 konstaterade ministrarna därför att det var nödvändigt och lämpligt att överväga alternativa scenarier för genomförandet av IO-arkitekturen och dess underliggande IT-system. De enades också om att eu-LISA och kommissionen skulle föreslå en reviderad, realistisk tidsplan för genomförandet senast inför rådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 juni 2023.

Något underlag för en ny tidsplan har inte levererats för att kunna diskuteras vid rådsmötet. Kommissionen och eu-LISA uppmanas att ge kort information om läget i arbetet med en ny tidsplan.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Löpande inför RIF-råd, senast information till justitieutskottet den 23 februari 2023 och samråd med EU-nämnden den 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2017/18:FPM41

b) Ministerforum för Schengenmedlemsstater med landgränser
den 9 maj 2023

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Rumänien

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Rumänien kommer att informera om ett ministerforum som ägde rum via videokonferens den 9 maj för medlemsstater i Schengen med yttre landgränser.

- c) Pilotprojekt på området asyl, återvändande, gränsförvaltning och internationellt samarbete

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Rumänien

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Rumänien kommer att informera om ett pilotprojekt om asyl, återvändande, gränshantering och internationellt samarbete som lanserats tillsammans med kommissionen.

- d) Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.